ρετο ὡς ὀγδόη. Καὶ ὅταν ὁ μεγάλος αὐτὸς ποιητὴς λέει ὅτι ἀπὸ τὴν ποιητικὴ συλλογή του τὰ *Ἀνατολίτικα* πουλήθηκαν δεκαπέντε ἐκδόσεις μέσα σὲ τρεῖς μῆνες... δὲν εἶνε καθόλου ἐν τάξει μὲ τὴν ἀλήθεια... Μὰ ἔπρεπε νὰ κῆ ἔτσι, γιὰ νὰ τρσβήξῃ τὴν προσοχὴ τοῦ κόσμου.

Κανεὶς ὡστόσο ἀπὸ τοὺς Γάλλους συγγραφεῖς δὲν φαντάστηκε νὰ διαφημίση τὸ βιβλίο του κατὰ τὸν τρόπο ποὺ τὸ διεφήμισε ἕνας Ἀμεριμανὸς δημοσιογράφος, κατὰ τὰ τέλη τοῦ παρελθόντος αἰῶνος. Ὁ ἄνθρωπος αὐτὸς ἔγραψε ἕνα μυθιστόρημα, τὸ ὁποῖο ὅμως δὲν σημείωσε καμμιὰ ἐκδοτικὴ ἐπιτυχία. Ἀφοῦ καὶ αὐτοὶ οἱ κριτικοὶ τὸ εἶχαν ἀγνοήσει... Μὰ ὁ συγγραφεὺς αὐτὸς ἤθελε μὲ κάθε τρόπο νὰ κάνη τὸν κόσμο νὰ προσέξῃ τὸ βιβλίο του, τὸ ὁποῖο θεωροῦσε πραγματικὸ ἀριστούργημα. Καί, γιὰ νὰ ἐπισύρῃ τὴν προσοχὴ τοῦ κοινοῦ, ἀπεφάσισε νά... σκοτώση ἕνα Κινέζο! Τὴν ἡμέρα τῆς δίκης, ἐδήλωσε ἀπαθέστατα στὸ δικαστήριο πὼς εἶχε σκοτώσει τὸν Κινέζο αὐτὸ γιὰ νὰ γίνη γνωστὸς στὸ κοινὸν καὶ νὰ πουληθῆ τὸ βιβλίο του!.. Ἐννοεῖται ὅτι οἱ δικασταὶ δὲν συνεκινήθησαν ἀπὸ τὰ δικαιολογητικὰ ποὺ τοὺς παρουσίασε ὁ δολοφόνος συγγραφεὺς καὶ τὸν κατεδίκασαν σὲ θάνατο!

Ἕνα βιβλίο τὸ σημάνει πολὺ καὶ τὸ σκάνδαλο ἢ μιὰ παταγώδης δίκη, ἡ ὁποία ἐπηκολούθησε μετὰ τὴν ἔκδοσί του. Ὁ Ζολὰ πούλησε 55.000 ἀντίτυπα τῆς *Νανᾶς* του σὲ μιὰ μονάχα μέρα, καὶ ὁ Βίκτωρ Μαργκερὶτ 280.000 τῆς *Γκαρσόν* μέσα σὲ δυὸ μῆνες. *Ἡ Κυρία Μποβαρύ*, τὸ ἀθάνατο μυθιστόρημα τοῦ Γουσταύου Φλωμπέρ, εἶχε ἐπιτυχία ἀπὸ τὴν πρώτη στιγμὴ τῆς ἐκδόσεώς της, ἐπειδὴ ἀπηγόρευσαν τὴν κυκλοφορία της γιὰ λόγους...ἠθικῆς. Ὁ ἐκδότης πλούτισε ἀπ' αὐτὸ τὸ βιβλίο, ἐνῶ ὁ δυστυχὴς ὁ Φλωμπέρ, ὁ ὁποῖος ἔδρωνε ἐπὶ 4 χρόνια ὄσπου νὰ τὸ γράψῃ, ἔλαβε συγγραφικὴ ἀμοιβὴ μονάχα 400 φράγκα!... Ὁ Βίκτωρ Μαργκερὶτ ἔλαβε μονάχα 3.000 φράγκα ἀπὸ τὸν ἐκδότη του γιὰ τὴν *Γκαρσόν*, τὸ πολύκροτο αὐτὸ βιβλίο ποὺ κυκλοφόρησε σὲ 600.000 ἀντίτυπα!...

***

Μὸ πρίν τελειώσει τὸ βιβλίο καὶ τυπωθῆ σὲ τόμο οἱ δυστυχισμένοι συγγραφεῖς γνωρίζουν καὶ ἄλλα μαρτύρια: τὸ ἀπεφίγραπτο βασανιστήριο τοῦ γραψίματος. Ὅλοι οἱ μεγάλοι συγγραφεῖς ἔγραφαν—καὶ θὰ γράφουν—μὲ μεγάλη δυσκολία. Ἡ εὐσυνειδησία τους δὲν τοὺς ἀφήνει νὰ τελειώσουν γρήγορα γρήγορα μιὰ σελίδα. Τὴν διώρθωναν πέντε καὶ δέκα φορὲς πρὶν τὴν θεωρήσουν τελειωμένη. Ἀφθαστο δεῖγμα συγγραφικῆς εὐσυνειδησίας ἦταν ὁ Γουσταῦος Φλωμπέρ, ὁ ὁποῖος φτιάνοσε καὶ ξεφυσιοῦσε ἐπὶ 4 ὁλόκληρες μέρες γιὰ νὰ βρῆ ἕνα κατάλληλο ἐπίθετο, ὁ ὁποῖος διόρθωνε 26 φορὲς μιὰ χειρόγραφο σελίδα τῶν μυθιστορημάτων του καὶ 72 φορὲς κάθε σελίδα τυπογραφικῶν δοκιμίων!... Ἐννοεῖται πὼς ὅλοι οἱ συγγραφεῖς δὲν ἔχουν τὴν ἰώβειο ὑπομονὴ τοῦ Φλωμπέρ. Ὡστόσο ὁ Ἀνατὸλ Φράνς, ὁ Γκὺ ντὲ Μωπασσάν, οἱ ἀδελφοὶ Γκονκούρ, ἔγραφαν καὶ ξανάγραφαν πολλὲς φορὲς τὴν ἴδια σελίδα, γιὰ νὰ τὴν κάνουν πιὸ γλαφυρὴ—γιὰ νὰ τὴ διαβάζῃ εὐκολώτερα ὁ ἀναγνώστης.

Παρομοιόδης ἐπίσης ἔμεινε καὶ ὁ τρόπος μὲ τὸν ὁποῖο ἔκανε διορθώσεις ὁ Μπαλζάκ. Ὁ μεγάλος αὐτὸς μυθιστοριογράφος ἔγραφε πρῶτα τὰ μυθιστορήματά του χωρὶς νὰ προσέχῃ καθόλου τὴ σύνταξη. Τὰ φύλλα αὐτὰ τὰ ἔπερνε ἕνας ὑπηρέτης καὶ τὰ πήγαινε στοὺς ἰδιαίτερους στοιχειοθέτες τοῦ Μπαλζάκ, οἱ ὁποῖοι ἔμεναν μέσ' στὸ σπίτι του, καὶ οἱ ὁποῖοι τὶς στοιχειοθετοῦσαν ἀμέσως. Ὕστερα ὁ Μπαλζὰκ ἔκανε τὶς διορθώσεις πάνω στὶς τυπωμένες σελίδες ποὺ τοῦ ἔφερναν. Ἔκανε διορθώσεις δέκα καὶ εἴκοσι φορές. Ὅταν τέλος ἔμενε ἱκανοποιημένος ἀπὸ τὴν ἐργασία του, ἔστελνε στὲν ἐκδότη του ἢ στὴν ἐφημερίδα... τυπωμένες τὶς σελίδες τοῦ μυθιστορήματός του. Ἐννοεῖται ὅτι ἐκεῖνοι τοῦ ἔστελναν καὶ πάλι νὰ κάνη διορθώσεις καὶ ὁ Μπαλζὰκ ἄρχιζε πάλι τὰ ἴδια! Οἱ τυπογράφοι εἶχαν βρεῖ τὸ μπελὰ τους μὲ τὸν ἄνθρωπο αὐτό!...

Ὁ Αἰμίλιος Ζολὰ ἔγραφε τὰ μυθιστορήματά του χωρὶς νὰ τὰ διαβάζῃ. Οὔτε κὰν κύτταζε διορθώσεις. Ἀδιοφοροῦσε γιὰ τὰ τυπογραφικὰ λάθη καὶ γιὰ τὸ στρωτὸ ὕφος. Ἐκεῖνος δὲν ἤθελε νὰ κάνη τέχνη. Ἤθελε νὰ μορφώση τὸ λαό, νὰ τοῦ δειξῃ τὴν ἴδια του τὴ δυστυχία κι' ἀδιαφοροῦσε γιὰ τὰ ὡραῖα ἐπίθετα... Μήπως γι' αὐτὸ εἶνε μικρότερος ἀπὸ τὸ Φλωμπέρ; Ὄχι βέβαια! Ἀπὸ αὐτὸ βγαίνει πὼς ὅταν κανεὶς εἶνε μεγάλος συγγραφεύς, μπορεῖ νὰ γράφη ὅπως θέλει. Μὰ οἱ μέτριοι συγγραφεῖς—*καὶ πρὸ παντὸς οἱ νέοι*—πρέπει νὰ γράφουν ἀργά, καὶ μὲ μεγάλη προσοχή.

ΕΚΑΤΟΓΧΕΙΡ!...

Ἕνας; νεαρὸς Γασκῶνος ὑτερηφανευόμενος γιὰ τὸν πατέρα του, ἔλεγε κάποτε σ' ἕνα φίλο του:

— Ὁ μπαμπᾶς μου κατὰ τὸ Γαλλογερμανικὸ πόλεμο σὲ κάθε μάχη ἔχανε καὶ ἀπὸ ἕνα χέρι.

— Μπᾶ! ἔκαμε ὁ φίλος του καὶ σὲ πόσες μάχες ἔλοβε μέρος ὁ μπαμπᾶς σας;

— Σὲ καμμιὰ σαρανταριά, ἀπάντησε ὑπερήφανα ὁ υἱός.

ΑΠΟ ΤΗΝ ΖΩΗ ΤΟΥ ΘΕΑΤΡΟΥ

ΑΝΕΚΔΟΤΑ ΗΘΟΠΟΙΩΝ

Ὅταν ὑβρίζεται τὸ κεινόν. Ὅπου ἐπεμβαίνει ὁ Διευθ. τῆς Ἀστυνομίας. Μιὰ πρωτότυπη αἴτησις συγνώμης. Ἡ «Ἰφιγένεια ἐν...Ταυ...ερνείῳ»!...Ὁ μέθυσος Φούφιος. Πῶς κοιμήθηκε ἐπὶ σκηνῆς. Ἡ εὐσυνειδησία τοῦ μεγάλου ἠθοποιοῦ Φλερύ. Μέχθει καὶ ἀγῶνες γιὰ νὰ ὑποδυθῆ τὸν Μ. Φρειδερῖκο. Ἕνα ὑπέροχο παράδειγμα κ.τ.λ. κ.τ.λ.

Κάποιος γνωστὸς ἠθοποιὸς ἔδιδε κάποτε μιὰ παράσταση σ' ἕνα χωριό, κοντὰ στὸ Παρίσι. Ἐκεῖνο τὸ βράδυ ὅμως, καθὼς φαίνεται, δὲν εἶχε κέφι καὶ ἔπαιξε ἀπαίσια. Τὸ κοινὸν δὲ τὸν ἐσφύριξε!... Ὁ ἠθοποιός μας, ὁ ὁποῖος ἦταν συνηθισμένος σὲ χειροκροτήματα, ἐθύμωσε καὶ ἀπευθυνόμενος πρὸς τοὺς θεατάς, τοὺς ἐφώναξε:

— Κτήνη!...

Καί, ἔξω φρενῶν, ἔφυγε ἀπὸ τὴ σκηνή.

— Νὰ ζητήση συγνώμη!... Νὰ ζητήση συγνώμην!... ἄρχισε νὰ βρυχᾶται τὸ κοινόν.

Ὁ διευθυντὴς τῆς ἀστυνομίας ὁ ὁποῖος παρακολουθοῦσε τὴν παράσταση, βλέποντας τὴν ὀργὴ τοῦ πλήθους, ἀναγκάστηκε νὰ μπῆ στὰ παρασκήνια καὶ νὰ συσήση στὸν ἀγανακτισμένο ἠθοποιὸ νὰ ὑποκύψη στὴν ἀξίωση τοῦ κόσμου καὶ νὰ ζητήση συγνώμην.

Ὁ ἠθοποιός μας, τότε, προχώρησε στὸ προσκήνιο καὶ ἀπευθυνόμενος πρὸς τοὺς θεατάς, τοὺς εἶπε:

— Κύριοι, πρὸ ὀλίγου σᾶς εἶπα πὼς εἰσθε κτήνη...*εἶνε ἡ ἀλήθεια*.. Τώρα ὅμως ἔρχομαι νὰ σᾶς ζητήσω συγνώμη... Θὰ μοῦ ἐπιτρέψετε νὰ προσθέσω... *πὼς ἔχω ἄδικο*...

Ἄμα διαβάσετε προσεκτικὰ τὸ ἐξυπνο αὐτὸ λογίδριο θὰ ἀντιληφθῆτε ὅτι ὁ ἠθοποιὸς κάθε ὅλλο παρὰ συγνώμην ἐζήτησε. Τὸ κοινὸν βρῆκε τόσο ἔξυπνα τὰ λόγια του, ὥστε ἔπαυσε νὰ τὸν σφυρίζη καὶ τὸν ἐπευφήμησε!...

***

Ἡ διάσημος ἠθοποιὸς Λαγκὲρ εἶχε ἕνα μεγάλο ἐλάττωμα: Δὲν μποροῦσε νὰ παίξῃ, ἐὰν προηγουμένως δὲν εἶχε προβεῖ σὲ γενναίας θυσίας πρὸς τὸν Βάκχον!...

Ἕνα βράδυ ποὺ ἔπαιζε τὴν «Ἰφιγένεια ἐν Ταύροις», κάποιος θεατὴς ποὺ ἐγνώριζε τὸ ἐλάττωμά της, ἐφώναξε δυνατά:

— Μὰ αὐτὸ δὲν εἶνε ἡ «Ἰφιγένεια ἐν Ταύροις» εἶνε ἡ «Ἰφιγένεια... ἐν *Ταυ..ερνείῳ*!...

***

Ὁ ἀρχαῖος ἠθοποιὸς Φούφιος—καθὼς ἀναφέρει ὁ Ὁράτιος στὰ «Σατυρικά» του—εἶχε τὸ ἐλάττωμα νὰ πίνη κατὰ κόρον πρὸ τῆς παραστάσεως.

Σὲ κάποιο ἔργο, ὑπεδύετο τὸ ρόλο, μιᾶς πριγκηπίσσης, κόρης τοῦ Πριάμου. Ἡ πριγκήπισσα αὐτή, ὅταν πρωτοεμφανιζόταν πρὸ τῶν θεατῶν, ἔπρεπε νὰ εἶνε ξαπλωμένη ἐπάνω σ' ἕνα ἀνάκλιντρο καὶ νὰ προσφωνῆται τὴν κοιμισμένη. Ὁ Φούφιος ὅμως, μεθυσμένος καθὼς ἦταν, ἀποκοιμήθηκε ἐπὶ τοῦ ἀνακλίντρου πραγματικῶς. Τόσο βαθὺς μάλιστα ἦταν ὁ ὕπνος του ὥστε στάθηκε ἀδύνατο, οἱ ἐπὶ σκηνῆς συνάδελφοί του, νὰ τὸν ξυπνήσουν γιὰ ν' ἀρχίση τὴν ἀπαγγελία τοῦ ρόλου του!...

***

Ὁ διάσημος ἠθοποιὸς Φλερὺ ἐπρόκειτο κάποτε νὰ παίξῃ τὸν ρόλο Φρειδερίκου τοῦ Μεγάλου σὲ κάποιο ἔργο. Θέλοντας δὲ ν' ἀποδώση τὸν ρόλο του μὲ ὅσο τὸ δυνατὸν περισσότερη εὐσυνειδησία, ἀπεφάσισε νὰ ἐργασθῆ γι' αὐτὸ ἰδιαιτέρως. Πρῶτον, λοιπόν, συνέλεξε ἄπειρες πληροφορίες γιὰ τὴ ζωὴ τοῦ Φρειδερίκου, ἀπὸ πρόσωπα ποὺ τὸν εἶχαν γνωρίσει, κατόπιν ἐμελέτησε ὅλες τὶς προσωπογραφίες ποὺ τοῦ εἶχαν κάμει κατὰ καιροὺς διάφοροι ζωγράφοι, ἐδιάβασε πᾶν ὅ,τι εἶχε γραφεῖ σχετικῶς μ' αὐτὸν καὶ τὴ ζωή του, καὶ τέλος ἀφοῦ διερρύθμισε ἕνα ὁλόκληρο διαμέρισμα τοῦ σπιτιοῦ του, τὸ ὁποῖο ὀνόμασε «Πότσδαμ», ὅμοια μὲ τὸ ἰδιαίτερο διαμέρισμα τοῦ βασιλέως τῆς Πρωσσίας στ' ἀνάκτορά του, ἐκλείσθηκε μέσα σ' αὐτὸ ἐπὶ τρεῖς ὁλόκληρους μῆνας, ἀκολουθῶντας τὸν τρόπο τῆς ζωῆς ποὺ ἀκολουθοῦσε, καὶ ὁ Μέγας Φρειδερῖκος.

Κάθε πρωΐ,π.χ. μόλις ξυπνοῦσε,φορεῖ τὸ κοστοῦμι τοῦ Πρώσσου βασιλέως, γιὰ νὰ «πάρη τὸν ἀέρα του».Κατόπιν ἄρχιζε νὰ «μακιγιάρεται» ἐπὶ ὧρες, γιὰ νὰ πετύχη τὴν φυσιογνωμία τοῦ Φρειδερίκου. Παρ' ὅλες τὶς προσπάθειές του, ἐντούτοις δὲν τὸ κατάφθωνε αὐτό...Μολαταῦτα δὲν ἀπογοητεύθηκε. Καὶ γιὰ νὰ φτάση στὸ σκοπό του ξανάρχισε τὶς ἐρεύνες του σχετικῶς μὲ τὴν ἰδιωτικὴ ζωὴ τοῦ Μ. Φρειδερίκου κι' ἄρχισε νὰ παίζη φλάουτο σὰν κι' αὐτὸν γιὰ ν' ἀποκτήση, ὅπως ἔλεγε, τὴν ἐλαφρὰ κλίση τοῦ κεφαλιοῦ του!... Τέλος ὅταν ἐπείσθη ὅτι εἶχε πραγματικὰ «μπεῖ στὸ πετσί»—κατὰ τὴν ἔκφρασή του—τοῦ Μεγάλου Φρειδερίκου, ἀπεφάσισε νὰ παρουσιασθῆ ἐνώπιον τοῦ κοινοῦ.

Ὅταν ἐνεφανίσθη δὲ στὸ ρόλο τοῦ Φρειδερίκου ἡ θριαμβευτικὴ του ἐπιτυχία ὑπῆρξε κάτι τὸ πρωτοφανὲς γιὰ τὰ θεατρικὰ χρονικά.